

Chỉ số năng lực cạnh tranh cấp tỉnh năm 2009: **KHÔNG CÓ NHIỀU BIẾN ĐỘNG**

Đây là năm thứ 5, Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam và Dự án Sáng kiến cạnh tranh Việt Nam, do Cơ quan Hợp tác Quốc tế Hoa Kỳ tài trợ, xây dựng và công bố Chỉ số Năng lực cạnh tranh cấp tỉnh (PCI). Nhìn chung chỉ số PCI năm nay không có nhiều biến động, Đà Nẵng, Bình Dương vẫn là hai địa phương giữ vị trí quán quân trên bảng xếp hạng.

Có sự đổi ngôi ở Top đầu

Theo báo cáo của nhóm nghiên cứu làm PCI 2009, giống như năm 2008, Đà Nẵng (75,96 điểm) vẫn dẫn trước Bình Dương - tỉnh đã từng dẫn đầu trong ba năm (74,01 điểm). Trong khi đó, Lào Cai đã thay thế Vĩnh Phúc lọt vào Top 3 địa phương có môi trường kinh doanh thuận lợi. Hà Nội và TP HCM đều tụt hạng so với bảng xếp hạng năm 2008 (Hà Nội tụt 2 bậc, xếp thứ 33 trong khi TP HCM tụt 3 bậc xếp thứ 16). Cao Bằng, Đắk Nông, Bắc Kạn là những địa phương nằm cuối bảng xếp hạng.

Bảng xếp hạng năm nay cũng ghi nhận khá nhiều sự đổi ngôi so với 2008 khi Bình Định, Bà Rịa - Vũng Tàu, Tiền Giang và Bắc Ninh đã thay thế vị trí của Long An, Bến Tre, An Giang và Thừa Thiên - Huế trong Top 10.

Một điều khá thú vị khi tỉnh Điện Biên có bước nhảy dài kỳ lục. Năm nay tăng 63% về điểm số, từ 36,39 lên 59,32 điểm, cuối bảng năm ngoái nay vươn lên dẫn đầu Top khá với 37 bậc được cải thiện. Ngược lại, kỷ lục "nhảy lùi" thuộc về Thái Bình khi thoái lui 22 vị trí. Trường hợp đáng lưu ý nhất,

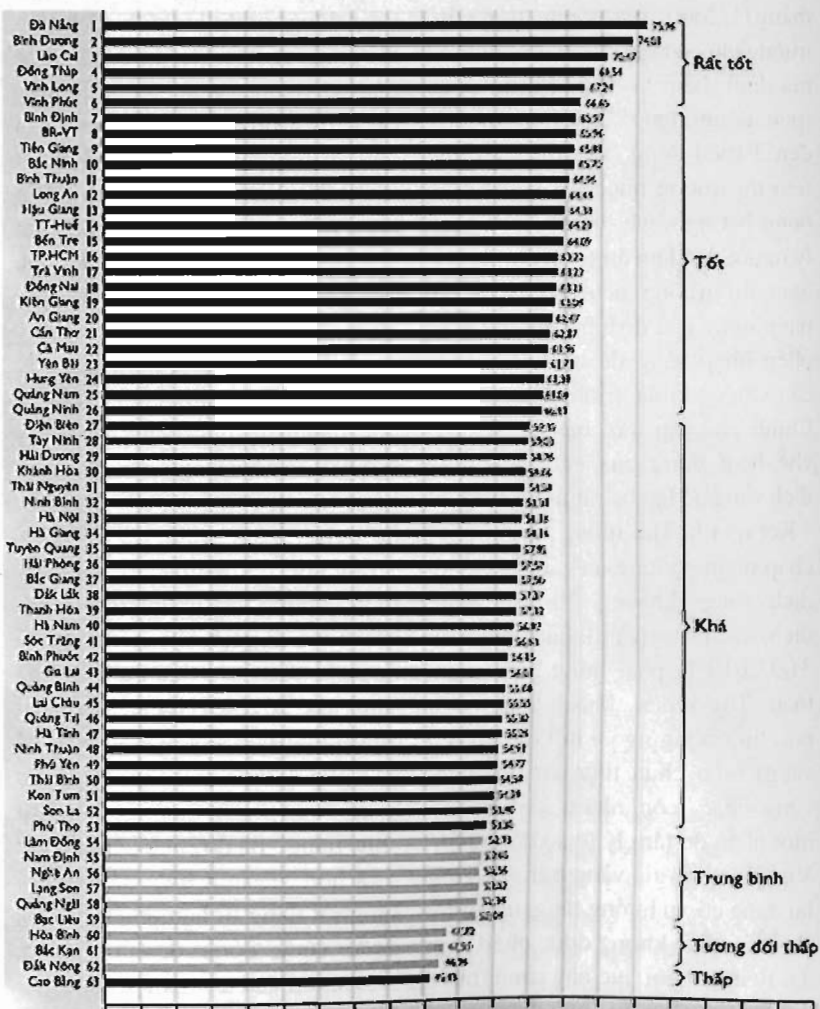
Vĩnh Phúc và Hòa Bình là hai địa phương bị doanh nghiệp "chê" hơn năm ngoài khi có số điểm giảm, dù không đáng kể.

Về phía cuối bảng xếp hạng, nhóm Thấp và Tương đối thấp trong xếp hạng năm 2008 lần lượt là 6 và 12 tỉnh, thành phố, thì năm 2009 chỉ còn 1 và 3. Do điểm số được cải thiện, nhóm Rất tốt tăng từ 3 tỉnh của năm 2008 lên 6 trong bảng xếp hạng năm 2009; nhóm Tốt tăng gấp đôi với 20 địa phương

được "đóng khung" ở mức này.

Biến động vị trí trong bảng xếp hạng năm 2009 mạnh mẽ hơn nhiều so với các năm trước, khi hàng chục tỉnh, thành phố có sự điều chỉnh trên 10 thứ hạng trở lên. Kỷ lục cải thiện vị trí trên 10 bậc, ngoài Điện Biên còn có Tây Ninh (28 bậc), Kiên Giang (16 bậc), Bắc Giang và Quảng Bình (13 bậc)... Ngược lại, đi xuống trên 10 vị trí ngoài Thái Bình còn có Phú Thọ (19 bậc), Quảng Ngãi

BẢNG CHỈ SỐ NĂNG LỰC CẠNH TRANH CÁC TỈNH NĂM 2009

(17 bậc), Hòa Bình (16 bậc), Hà Nam (14 bậc), Nam Định và Nghệ An (13 bậc)... chủ yếu do có sự cải thiện yếu hơn về điểm số so với các tỉnh còn lại.

Theo báo cáo, năm nay có 9.890 doanh nghiệp dân doanh tham gia cuộc điều tra của Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam, đã cho điểm 9 chỉ số thành phần của PCI 2009 "rộng tay" hơn năm trước. Kết quả, nhiều tỉnh cải thiện điểm số lớn.

Tuy nhiên, báo cáo cũng nhận định, "ổn định" không đồng nghĩa với "cố định". Trong hai năm qua, một loạt các địa phương đã dần chuyển lên thứ hạng cao hơn trong bảng xếp hạng. Cụ thể, các tỉnh Cà Mau, Điện Biên, Long An và Thừa Thiên-Huế đã cho thấy có sự cải thiện mạnh mẽ hàng năm về xếp hạng PCI. Điểm thú vị là, điểm số của các tỉnh này tăng mạnh ở các lĩnh vực khác nhau. Điện Biên cải thiện đáng kể trong cắt giảm các chi phí không chính thức, nâng cao tính năng động của lãnh đạo tỉnh và thúc đẩy chất lượng đào tạo lao động. Trong khi đó, Cà Mau thực hiện các biện pháp giảm chi phí gia nhập thị trường và chi phí không chính thức. Các bước tiến của hai tỉnh Long An và Thừa Thiên-Huế lại là nhờ cải thiện chỉ số tính minh bạch tăng, mà thí dụ điển hình nhất về cải thiện này là ngay cửa trụ sở của Sở Tài nguyên và Môi trường Long An có đặt một màn hình máy tính, giúp người dân tiếp cận với các kế hoạch sử dụng đất, văn bản pháp luật và tiến độ xử lý các hồ sơ.

Đánh giá chung về bảng xếp hạng năm nay, VCCI cho rằng, chất lượng điều hành chung của cả nước có sự cải thiện, thể hiện ở số tỉnh được xếp trong nhóm Rất tốt, Tốt và Khá đều tăng. Số tỉnh trong nhóm Trung bình. Tương đối thấp và Thấp giảm từ 34 xuống 10 tỉnh.

Nhìn vào Bảng xếp hạng PCI năm nay cho thấy, có tới 61/63 tỉnh, thành phố có sự cải thiện về điểm số trong bảng xếp hạng chỉ số năng lực cạnh tranh cấp tỉnh năm 2009. 10 vị trí dẫn đầu năm nay đều đạt số điểm trên 65,7 (năm ngoái chưa đến 60 điểm), trong khi vị trí cuối cùng cũng tăng hơn tỉnh cuối bảng năm 2008 trên 4 điểm.

Những cải thiện tích cực

Một số chỉ tiêu thành phần như chi phí gia nhập thị trường, tiếp cận đất đai, chi phí thời gian, chất lượng lao động và thiết chế pháp lý là các yếu tố được cải thiện. Tuy nhiên, các chỉ số như tính minh bạch trong điều hành kinh tế, chi phí không chính thức và tính năng động trong điều hành của chính quyền địa phương lại có dấu hiệu giảm điểm.

Chiếm tới 20% trọng số PCI, sự cải thiện chỉ số Chất lượng đào tạo lao động có đóng góp lớn trong việc tăng điểm số cho các tỉnh, thành phố. Khoảng 45% số doanh nghiệp tham gia điều tra PCI năm 2009 đánh giá chất lượng giáo dục đào tạo ở mức Tốt hoặc Rất tốt (năm 2008 là 35%). Tiếp theo, Chi phí thời gian để thực hiện các quy định của Nhà nước chiếm 15%

trọng số cũng được cải thiện hơn sau nhiều năm giảm chân tại chỗ.

Thời gian doanh nghiệp bỏ ra để thực hiện các thủ tục hành chính đã giảm từ 22% xuống 15%; thời gian trung bình mỗi đợt thanh tra, kiểm tra thuế giảm từ 8 giờ xuống còn 5 giờ. Khoảng 47% số doanh nghiệp tham gia điều tra ở tỉnh trung vị cho biết các công việc liên quan đến giấy tờ, thủ tục hành chính đã giảm trong vòng 2 năm qua; 44% số doanh nghiệp nhận định cán bộ, công chức giải quyết thủ tục hành chính hiệu quả hơn. Chi phí gia nhập thị trường, chiếm 10% trọng số, tiếp tục là chỉ số thành phần được cải thiện trong năm vừa qua.

Thời gian doanh nghiệp phải chờ đăng ký kinh doanh đối với tỉnh trung vị giảm từ 12,25 ngày xuống còn 10 ngày. Số lượng doanh nghiệp phải chờ hơn một tháng để khởi sự kinh doanh giảm từ 21% xuống còn 19%; chờ 3 tháng còn dưới 5%.

Trong cảm nhận của các doanh nghiệp dân doanh, các chỉ số Tiếp cận đất đai và Sự ổn định trong sử dụng đất (5% trọng số) cũng ghi nhận một số cải thiện. Lo ngại về khả năng bị thu hồi đất của doanh nghiệp cải thiện từ 2 lên 2,5 điểm

(xem tiếp trang 35)

có thể đạt được.

Thứ tư, mặc dù đến nay Việt Nam vẫn còn có sự kiểm soát chu chuyển vốn quốc tế nhưng do còn trong tình trạng đô la hóa nên vẫn có sự thay thế giữa tài sản bằng ngoại tệ và nội tệ ngay ở trong nước. Khi chu chuyển vốn vẫn chịu sự kiểm soát sự thay thế tài sản nội tệ và ngoại tệ sẽ kém nhạy cảm với chênh lệch giữa lãi suất quốc tế và trong nước, nhưng trong điều kiện còn đô la hóa, sự thay thế tài sản nội tệ và ngoại tệ có thể diễn ra nhanh chóng và khá nhạy cảm với chênh lệch lãi suất trong nước và quốc tế (sự thay thế diễn ra càng nhiều thì biến động về cân đối theo loại tiền của HTNH càng lớn). Diễn biến trong năm 2009

cho thấy khi cung ngoại tệ suy giảm trong năm 2009 đã diễn ra hiện tượng găm giữ ngoại tệ, nhiều doanh nghiệp chuyển từ nhu cầu vay ngoại tệ sang nhu cầu vay nội tệ trong điều kiện thực hiện hỗ trợ lãi suất, dẫn đến những méo mó trên thị trường tiền tệ và ngoại hối.

Thứ năm, tâm lý găm giữ ngoại tệ tồn tại, luồng ngoại tệ không thông suốt giữa các khu vực của nền kinh tế dẫn đến những áp lực trong việc điều hành ngoại hối của NHNN. Về tổng thể, trong 6 tháng đầu năm, nền kinh tế vẫn có thặng dư ngoại tệ nhưng áp lực cung cầu ngoại tệ vẫn lớn, một trong những nguyên nhân là do các khu vực của nền kinh tế găm giữ ngoại tệ, không bán cho HTNH nhưng mặt

khác lại có nhu cầu mua ngoại tệ, tạo căng thẳng trên thị trường ngoại hối, kết quả là NHNN phải can thiệp trên thị trường ngoại hối với mức độ lớn để đáp ứng cho nhu cầu ngoại tệ của nền kinh tế. Nếu ngoại tệ được thông suốt giữa các khu vực, cung cầu ngoại tệ cho các giao dịch tự định tự cân đối được, không cần NHNN phải bán ra.

Để khắc phục tình trạng đô la hóa, cũng như giải quyết vấn đề thông suốt ngoại tệ trong nền kinh tế, đòi hỏi phải phải có nhiều giải pháp đồng bộ, không chỉ các giải pháp từ HTNH Việt Nam mà cần có nhiều giải pháp được thực hiện bởi nhiều cơ quan chức năng của Nhà nước, ý thức của từng doanh nghiệp và từng người dân. □

Chỉ số năng lực cạnh tranh cấp tỉnh...

(tiếp theo trang 21)

(thang điểm 5). Khoảng 40% doanh nghiệp tin tưởng sẽ được bồi thường thỏa đáng nếu bị thu hồi đất, tăng 2 điểm % so với năm 2008. Nhưng, chỉ số về lòng tin của doanh nghiệp vào thiết chế pháp lý cho thấy kết quả khác nhau.

Tỷ lệ các vụ kiện được thụ lý tại tòa án tỉnh do doanh nghiệp dân doanh là nguyên đơn tăng từ 65% lên 72% trong kết quả đánh giá năm 2009. Tuy nhiên, số doanh nghiệp tin tưởng có thể sử dụng hệ thống pháp lý để khởi kiện các hành vi tham nhũng, hoặc bảo vệ tài sản của họ giảm lần lượt là 27% xuống 25% và 67% xuống 62%.

"Tính minh bạch" vẫn còn là một nút thắt

Theo ông Trần Hữu Huỳnh, Trưởng ban Pháp chế VCCI, thành viên nhóm thực hiện PCI, tính minh bạch được coi là chỉ số quan trọng nhất để đánh giá, xếp hạng năm nay (chiếm 20/100 điểm). Bên cạnh đó là chất lượng đào tạo lao

động. Xếp hạng PCI năm 2009 được thực hiện trên cơ sở đo lường chất lượng điều hành thực sự chứ không phải các văn bản chính sách.

Tuy nhiên, chỉ số Tính minh bạch chiếm tới 20% trọng số PCI, sau khi đạt được những bước tiến lớn các năm trước thì năm 2009 có sự đảo chiều đi xuống. Khả năng tiếp cận tài liệu kế hoạch của tỉnh và tỷ lệ doanh nghiệp cho rằng phải có mối quan hệ mới tiếp cận được các tài liệu liên quan đến hoạt động kinh doanh giảm về mức năm 2006 (61,26%).

Tương tự, có 8,4% doanh nghiệp cho rằng có thể dự đoán được việc thực thi pháp luật của tỉnh, trong khi 41% doanh nghiệp cho biết phải thương lượng với cán bộ thuế địa phương, giảm xuống dưới mức của năm 2007. Chi phí không chính thức không đồng nhất về kết quả trong các chỉ số thành phần.

Về phía tích cực, tỷ lệ doanh nghiệp tại các tỉnh trung vị cho biết

thường phải trả thêm các khoản chi phí không chính thức giảm từ 65% xuống 59%; số doanh nghiệp phải chi hơn 10% thu nhập cho các loại chi phí này giảm từ 10% của năm 2008 xuống còn 9%. Nhưng có tới 52% doanh nghiệp tin rằng cán bộ sử dụng các quy định riêng của tỉnh với mục đích trục lợi, tăng so với 37% của năm 2008; 53% doanh nghiệp cho biết cần phải trả hoa hồng khi tham gia đấu thầu để có được hợp đồng với cơ quan nhà nước. Ngoài ra, cảm nhận của doanh nghiệp đối với chỉ số

Tính năng động tiên phong của lãnh đạo tỉnh cũng sụt giảm về mức năm 2007. Chỉ có 43% doanh nghiệp tin tưởng chính quyền tỉnh có thái độ tích cực đối với khu vực tư nhân, giảm 10% so với mức năm 2008.

Tỷ lệ doanh nghiệp đánh giá tính sáng tạo của tỉnh trong việc giải quyết những trở ngại khi quy định của Trung ương chưa rõ ràng cũng thấp hơn năm 2008. "Đây là một kết quả khó giải thích trong bối cảnh phân cấp mạnh mẽ". □